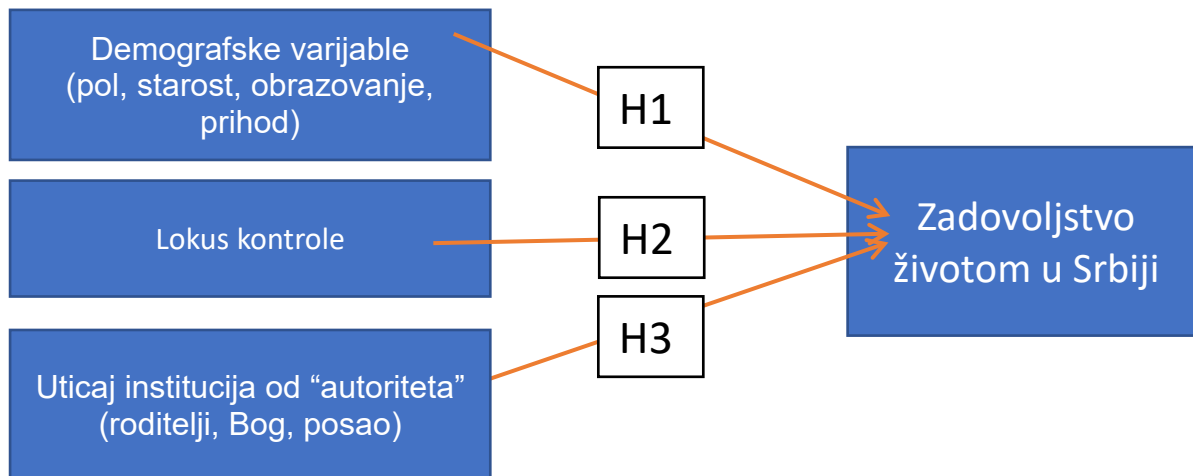

Miljan Savić - Determinante zadovoljstva životom u republici Srbiji

Zavisna varijabla:

Zadovoljstvo životom u Republici Srbiji (Q10) (skala 1 – 10);

Prediktorske varijable:

Demografske varijable: **pol**, **obrazovanje** (transformisana u dummy varijablu – nisko, srednje, visoko), **prihod** (kvantili) i **starost**;

Lokus kontrole („How much control do you have over your life (Q9“), skala 1 – none at all, 10 – a great deal);

Odnos prema institucijama od autoriteta, dummy varijable, rekodirane 1 = Da, 0 = Ne:

- **Posao** („How important in your life: work (Q1A“). Ova varijabla je inicijalno koristila četvorostepenu skalu 1 = very important, 4 = not at all important. Varijabla je transformisana u dummy varijablu gde 1 označava ljude kojima je posao veoma bitan u životu a 0 ljude kojima posao nije bitan u životu.
- **Roditelji** („One of main goals in life has been to make my parents proud (Q25H“). Varijabla je koristila četvorostepenu skalu 1 = agree strongly, 4 = disagree strongly. Varijabla je transformisana u dummy varijablu gde 1 označava ljude kojima je jedan od glavnih ciljeva

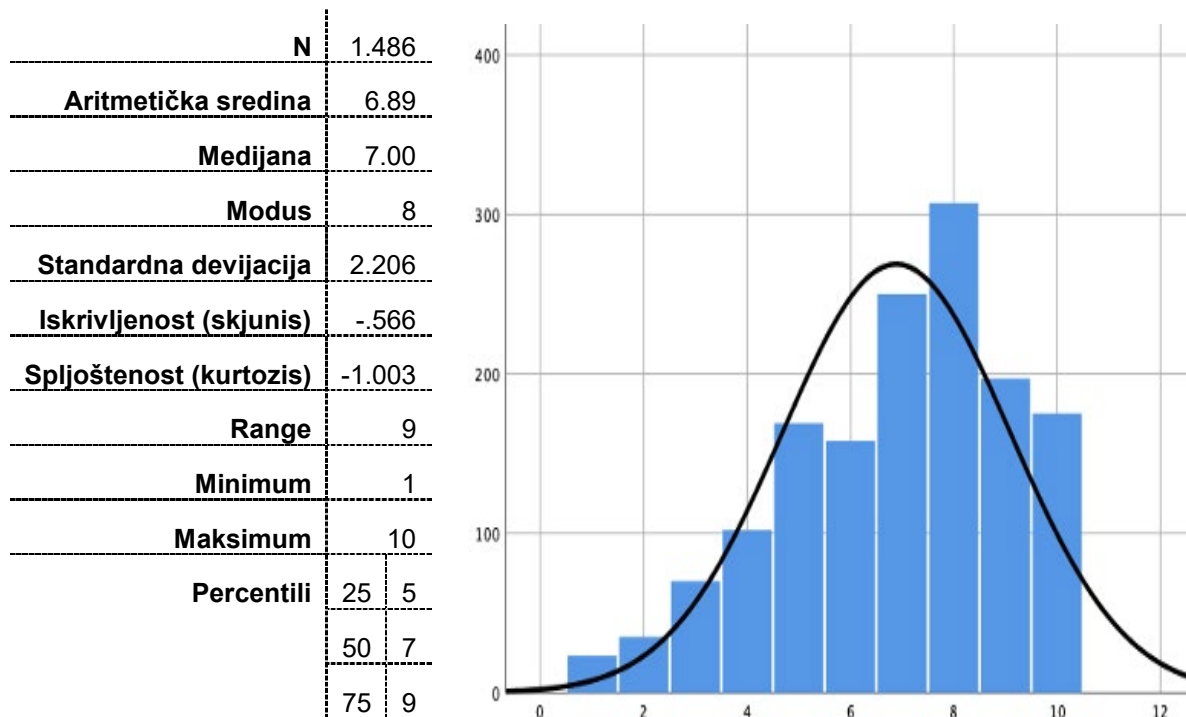
u životu da načine roditelje ponosnim a 0 ljude kojima to nije jedan od glavnih ciljeva u životu.

- **Crkva** („Are you a religious person (Q17)“); Varijabla je bila kodirana 1 = a religious person, 2 not a religious person, 3 a convinced atheist. Kategorije 2 i 3 su grupisane i varijabla je transformisana u dummy varijablu tako da 1 označava religiozne osobe a 0 ljude koji nisu religiozni.

Hipoteza 1: Iako postoje istraživanja sa oprečnim nalazima (*lorem ipsum*), dosadašnji teorijski konsenzus jeste da sa rastom nivoa obrazovanja takođe raste i nivo zadovoljstva životom. Autori kao što su (*lorem ipsum*) na uzorku od (*lorem ipsum*) utvrđuju da rast nivoa obrazovanja dovodi do ...

U tabeli 1 i na grafiku 1 prikazana je distribucija zadovoljstva životom u Republici Srbiji (zavisna varijabla). Distribucija zavisne varijable je blago ukrivljena ulevo (skewness: -0.566). Distribucija zavisne varijable je takođe blago ispupčena (kurtosis: -1.003). Vrednosti predmetnih parametara su u granicama referentnih vrednosti.

Tabela 1 i Grafik 1 – Zadovoljstvo životom u Republici Srbiji – distribucija

U tabelama 2a i 2b dat je prikaz distribucije prediktorskih varijabli: godina starosti, prihoda, lokusak kontrole, pola, nivoa obrazovanja, želje da roditelji budu ponosni, značaja posla u životu i religioznosti.

Tabela 2a – Distribucija prediktorskih varijabli 1

	Godine		Prihod (decili)		Lokus kontrole	
N	1.480		1.183		1.478	
Aritm. sredina	45.82		5.35		7.06	
Medijana	44.00		5.00		7.00	
Modus	30		6		8	
Std. dev.	16.463		2.752		2.244	
Skewness	.226		.016		-.616	
Kurtosis	-.940		-1.109		-.158	
Range	64		9		9	
Minimum	18		1		1	
Maksimum	83		10		10	
Percentili	25	32	25	3	25	6
	50	44	50	5	50	7
	75	59	75	8	75	9

Tabela 2b – Distribucija dummy prediktorskih varijabli 2

	Pol	
	Frequency	%
Ženski	805	53,7
Muški	695	46,3
Nivo obrazovanja		
Nisko obrazovanje	447	29,8
Srednje obrazovanje	899	60
Visoko obrazovanje	112	7,5
Cilj da roditelji budu ponosni		
Da	855	57,8
Ne	525	35
Značaj posla u životu		
Bitan	1365	91,1
Nije bitan	118	7,9
Religioznost		
Religiozan	1112	79,7
Nije religiozan	281	20,2

Tabela 3 – Korelaciona matrica: sve varijable u modelu

	Zadovoljstvo životom	Pol (D)	Godine	Prihod	OBR srednje (D)	OBR visoko (D)	Lokus kontrole	Posao (D)	Roditelji (D)	Religija (D)
Zadovoljstvo životom	1									
Pol (D)	-.057*	1								
Godine	-.127**	-.001	1							
Prihod	.244**	.018	-.322**	1						
OBR srednje (D)	.083**	0,06	-.428**	.291**	1					
OBR visoko (D)	.083**	0,00	-.217**	.206**	0,44	1				
Lokus kontrole	.607**	.037	-.063*	.141**	.006	.074**	1			
Posao (D)	.041	0,03	-.175**	.146**	0,19	0,00	.059*	1		
Roditelji (D)	.112**	0,00	.024	.015	0,04	0,09	.082**	0,08	1	
Religija (D)	.091**	0,13	.064*	-.104**	0,00	0,17	.030	0,03	0,10	1

**0<0,01, *p<0,05,

Napomena: Dummy varijable su označene sa „(D)“.

Zelenom bojom obeležena polja za koja je rađen Pearson Correlation Coefficient.

Crvenom bojom obeležena polja za koja je rađena binomijalna logistička regresija i kvadratni koren od Nagelkerke R Square.

Provera validnosti regresionih modela

Faktor varijanse inflacije (VIF): U svim modelima faktor inflacije varijanse (VIF) nije prelazio referentne vrednosti.

Normalnost distribucije reziduala: Provera normalnosti distribucije reziduala izvršena je za OLS regresione modele (model 1, model 2a i model 3a), kao što je prikazano u tabeli 5.

Indeks uslovnosti: Za sve modele je izvršena provera kolinearnosti preko indeksa uslovnosti, kao što je prikazano u tabeli 6.

Heteroskedastičnost: Izvršena je provera heteroskedastičnosti u Modelu 2a i utvrđeno da je efekat prediktora statistički značajan. Nakon toga je sprovedena EGLS analiza (model 2b) radi korekcije vrednosti regresionih koeficijenata. Provera heteroskedastičnosti takođe je izvršena za model 3a i takođe je utvrđeno da je efekat prediktora statistički značajan. Nakon toga je sprovedana EGLS analiza (model 3b) radi korekcije vrednosti regresionih koeficijenata.

U tabeli 4 predstavljena je provera normalnosti distribucije reziduala za OLS modele 1, 2a i 3a.

Tabela 4 – Provera normalnosti distribucije reziduala

	OLS Model 1	OLS Model 2a	OLS Model 3a
N	1144	1132	993
Aritm. sredina	.0000000	.0000000	.0000000
Std. greška aritm. sredine	.06264721	.05085693	.05205271
Medijana	.2765113	.1543142	.1217345
Modus	-4.82819 ^a	-1.72231 ^a	-.55092 ^a
Std. dev.	2.11892105	1.71109184	1.64027996
Varijansa	4.490	2.928	2.691
Skewness	-.518	-.361	-.466
Kurtosis	-.202	1.822	1.748

U tabeli 5 predstavljena je provera kolinearnosti preko indeksa uslovnosti, za svaki od modela.

Tabela 5 – Provera normalnosti distribucije reziduala

Model	Indeks uslovnosti
Model1	13.239
Model2a	15.932
Model2b	15.196
Model3a	22.645
Model3b	20.250

U tabeli 6 dat je prikaz OLS i EGLS regresionih modela.

Tabela 6 – OLS i EGLS regresioni modeli

Prediktori	Model 1 OLS B (SE B)	Model 2a OLS B (SE B)	Model 2b EGLS B (SE B)	Model 3a OLS B (SE B)	Model 3b EGLS B (SE B)
Intercept	6.336*** (.340)	2.669*** (.315)	2.686*** (.310)	2.584*** (.394)	2.637*** (.374)
Pol (muški)	-0.285** (.126)	-0.346** (.103)	-0.407*** (.106)	-0.330*** (.106)	-0.389*** (.113)
Starost	-.006 (.005)	-.004 (.004)	-.005 (.004)	-.004 (.004)	-.004 (.004)
Prihod (decili)	.162*** (.026)	.117*** (.021)	.134*** (.022)	.124*** (.022)	.137*** (.023)
Obrazovanje (srednje)	.146 (.172)	.033 (.140)	-.026 (.140)	.077 (.149)	.041 (.154)
Obrazovanje (visoko)	.451 (.315)	.061 (.257)	-.020 (.311)	.276 (.267)	.288 (.355)
Lokus kontrole		.560*** (.023)	.555*** (.023)	.548*** (.024)	.539*** (.025)
Značaj posla				-.533*** (.204)	-.577*** (.171)
Ponos roditelja				.380*** (.112)	.389*** (.116)
Religioznost				.415*** (.136)	.462*** (.128)
Adjusted R ²	0.62	.379	.385	.399	.393

*** $p < 0,01$, ** $p < 0,05$, * $p < 0,1$

U **modelu 1** su kao prediktori korišćene samo demografske varijable (obrazovanje, starost, pol i prihod). Podešeni R² iznosio je 0.62, odnosno, nezavisne varijable u modelu objašnjavaju svega 6.2% varijanse zavisne varijable. Utvrđeno je da muškarci iskazuju manji stepen zadovoljstva životom od žena. Preciznije, ako je neko muškarac on će na skali zadovoljstva biti za 0.285 manje zadovoljan od žena. Utvrđeno je i da sa porastom prihoda za jednu jedinicu na skali prihoda takođe raste zadovoljstvo životom za 0.162. Efekat obrazovanja kao i godine starosti nisu se pokazali kao statistički značajni.

U **modelu 2a** je, pored demografskih varijabli, kao prediktor uključen i lokus kontrole. Podešeni R^2 iznosio je 0.379, odnosno, nezavisne varijable u modelu objašnjavaju 37.9% varijanse zavisne varijable. Dodavanje nezavisne varijable „Lokus kontrole“ uvećava procenat objašnjene varijanse za skoro 32% u odnosu na prethodni model. Budući da je nakon provere heteroskedastičnosti utvrđeno da je efekat prediktora statistički značajan, sprovedena je EGLS analiza (model 2b). radi korekcije vrednosti regresionih koeficijenata.

I u **modelu 2b** je utvrđeno da muškarci iskazuju manji stepen zadovoljstva životom od žena. Tačnije, ako je neko muškarac on će na skali zadovoljstva biti za 0.407 manje zadovoljan od žena. Dodatno, utvrđeno je da sa porastom prihoda na skali prihoda za jedan decil takođe raste zadovoljstvo životom za 0.124, dok se sa svakim stepenom lokusa kontrole, zadovoljstvo životom povećava za 0.548. Efekat obrazovanja kao i godine starosti nisu se pokazali kao statistički značajni. Podešeni R^2 iznosio je 0.385, odnosno, nezavisne varijable u modelu objašnjavaju 38.5% varijanse zavisne varijable.

U **modelu 3a** su kao prediktori uključeni i značaj posla, želja za činjenjem roditelja ponosnim i religioznost. Budući da je nakon provere heteroskedastičnosti utvrđeno da je efekat prediktora statistički značajan, sprovedena je EGLS analiza (model 3b). radi korekcije vrednosti regresionih koeficijenata. Podešeni R^2 iznosio je 0.399, odnosno, nezavisne varijable u modelu objašnjavaju skoro 40% varijanse zavisne varijable.

I u **modelu 3b** je utvrđeno da muškarci iskazuju manji stepen zadovoljstva životom od žena. Tačnije, ako je neko muškarac on će na skali zadovoljstva biti za 0.389 manje zadovoljan od žena. Dodatno, utvrđeno je da sa porastom prihoda na skali prihoda za jedan decil takođe raste zadovoljstvo životom za 0.137, dok se sa svakim stepenom lokusa kontrole, zadovoljstvo životom povećava za 0.539. Novododati prediktori: značaj posla, želja za činjenjem roditelja ponosnim i religioznost pokazali su se kao statistički značajni. Naime, rezultat nam govori da će ispitanici kojima je posao izrazito značajan na skali zadovoljstva životom biti za 0.577 manje zadovoljni od ispitanika kojima posao nije izrazito značajan. Ispitanici čiji je jedan od glavnih ciljeva u životu da načine svoje roditelje ponosnim biće za 0.462 zadovoljniji životom od ispitanika kojima to nije jedan od glavnih životnih ciljeva. Takođe, ispitanici koji su religiozni će biti zadovoljniji životom za 0.462 od ispitanika koji to nisu. Efekat obrazovanja kao i godine starosti nisu se pokazali kao

statistički značajni. Podešeni R^2 iznosio je 0.393, odnosno, nezavisne varijable u modelu objašnjavaju skoro 40% varijanse zavisne varijable.